

Směnky a směnečný platební rozkaz

V právní teorii ani v soudní praxi není pochyb o tom, že byla-li směnka převedena na nabyvatele rubopisem (indosamentem), pak nový majitel (s výjimkou případů, kdy k převodu směnky dojde až po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, viz čl. I. § 20 odst. 1 směnečného zákona) nabývá práva ze směnky originárně, tj. neodvozeně od právního postavení převodce (nevstupuje do práv a povinností předchozího majitele listiny, není jeho právním nástupcem). Ve smyslu čl. I. § 17 směnečného zákona, uvedené převodní účinky rubopisu (indosamentu) se projeví především v okruhu námitek, jež bude moci dlužník vůči novému majiteli směnky (na svou obranu proti povinnosti směnku zaplatit) použít. Námitky vycházející z jeho vlastních vztahů k předchozímu majiteli směnky zůstanou dlužníku po převodu směnky zachovány jen tehdy, jednal-li nový majitel při nabývání směnky vědomě na škodu dlužníka. Byla-li k vytvoření směnky zneužita (kýmkoli) listina, kterou žalovaný podepsal s odlišným záměrem (jestliže žalovaný neměl podpisem dotčené listiny v úmyslu založit jakýkoliv svůj směnečný závazek a současně osoba, která na listinu doplnila směnečné prohlášení, neměla jakékoli oprávnění tak učinit), nelze pochybovat o tom, že žalovaný nebude z takové směnky zavázán. Podpisateli listiny nemůže být přičítán k tíži text, který nepodepsal a nemůže ani odpovídat za závazek, který zjevně nepřevzal. Obdobným způsobem směnečný zákon řeší rovněž situace, kdy je zasahováno do textu již vyhotovené směnky (úprava obsažená v ustanovení čl. I. § 69 směnečného zákona). Také v těchto případech není osoba, která podepsala směnku před provedením změn jejího textu, vázána novým (změněným) obsahem směnky a nijak není omezena ani možnost namítat změny textu směnky případnému dalšímu majiteli. Lze-li i vůči poctivému nabyvateli směnky s úspěchem namítat, že žalovaný není vázán změněným textem směnky (např. co do jiné výše směnečné sumy), tím spíše musí mít žalovaný (ve stejné situaci) k dispozici námitku, že celý text směnečného prohlášení byl na listinu dopsán (bez jeho vědomí) až poté, co listinu podepsal.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 961/2015, ze dne 29.6.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce JUDr. L. B., zastoupeného Mgr. L.D., advokátem, se sídlem v P., proti žalovanému M. Z., zastoupenému Mgr. T.F., advokátem, se sídlem v P., o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 47 Cm 309/2010, o dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. října 2014, č. j. 5 Cmo 323/2014-350, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 13. prosince 2013, č. j. 47 Cm 309/2010-240, ponechal v platnosti směnečný platební rozkaz ze dne 23. září 2010, č. j. 47 Cm 309/2010-9, kterým uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 8.500.000 Kč s 6% úrokem od 20. května 2008 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 28.333 Kč a na náhradě nákladů řízení částku 548.470 Kč.

Vrchní soud v Praze k odvolání žalovaného v záhlaví označeným usnesením zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odvolací soud především zdůraznil, že námitky, jimiž se žalovaný v projednávané věci brání povinnosti uložené mu směnečným platebním rozkazem, nepovažuje (oproti mínění žalobce) za vnitřně rozporné, když ve skutečnosti jde o jedinou námitku, jejíž podstatou je tvrzení, že žalovaný spornou směnku (tj. směnku vlastní vystavenou v Praze dne 19. května 2006 ve prospěch F. V.,

znějící na směnečný peníz 8.500.000 Kč, se splatností dne 19. května 2008) jako výstavce nepodepsal. Obecně totiž platí, že je-li žalovaný ve směnečné věci přesvědčen, že směnku, která je vůči němu žalobcem uplatňována, nepodepsal, pak jen stěží může vědět, jakým postupem soudu předložená listina vznikla. Jestliže žalovaný v podaných námitkách „naznačí“ některou z možných skutkových variant, jak k vytvoření směnky mohlo dojít (v poměrech dané věci žalovaný uvedl, že sporná směnka buď není opatřena jeho pravým podpisem, nebo k vytvoření směnky byl zneužit žalovaným podepsaný prázdný list papíru), nelze mít jen z tohoto důvodu námitky za rozporné.

Pro posouzení důvodnosti uplatněné námitky nejsou podle odvolacího soudu rovněž nijak významné „kauzální souvislosti“ sporné směnky. Jestliže by bylo prokázáno, že nejde o pravý podpis žalovaného nebo o pravou (nýbrž až následně dotvořenou) listinu, nebyl by „ani ten nejnepochybnější důvod směnky“ schopen tyto zásadní vady zhojit, stejně tak v situaci, kdy nebude pochyb o pravosti podpisu žalovaného na sporné směnce, ani o pravosti samotné listiny, nebude mít pro rozhodnutí dané věci žádný význam tvrzení o nedostatku kauzy směnky.

Z uvedených důvodů nebylo v projednávané věci nutné zjišťovat, kdy byla sporná směnka indosována na žalobce, případně se zabývat tím, zda žalobce jednal ve smyslu ustanovení čl. I. § 17 zákona č. [191/1950](#) Sb., zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“), při nabývání směnky vědomě na škodu dlužníka. Ostatně i soud prvního stupně v tomto směru zcela správně vycházel z toho, že žalovaným uplatněná námitka je (navzdory tomu, že směnka byla indosována) přípustná a je třeba se jí věcně zabývat.

Za správný (mající oporu v provedeném dokazování) pak odvolací soud považoval rovněž závěr soudu prvního stupně, podle kterého podpis výstavce na sporné směnce je pravým podpisem žalovaného.

Úvahy soudu prvního stupně ohledně možného „dotvoření“ směnky (ústící v závěr, že ani v tomto rozsahu nejsou námitky důvodné) však již podle odvolacího soudu obstát nemohou. Soud prvního stupně při posuzování důvodnosti vznesené námitky především pominul, že podařilo-li by se žalovanému prokázat jeho tvrzení, že v den, kdy měla být sporná směnka vystavena, se v místě vystavení nezdržoval (zdržovat nemohl), bylo by nutné se „s tímto rozporem mezi důkazy vyrovnat a v tomto světle důkazy zhodnotit“. Jestliže soud prvního stupně důkazy, které žalovaný k prokázání svého tvrzení označil, neprovedl, zůstalo objasňování skutkového stavu nutně neúplné. Lze totiž jen stěží uzavřít, že se žalovanému nepodařilo prokázat jeho námitky, když „významná skupina důkazů“ zůstala neprovedena.

Odvolací soud proto podle ustanovení § 219a odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), napadený rozsudek soudu prvního stupně zrušil a za účelem „naznačeného doplnění dokazování“ věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 o. s. ř. (maje za to, že otázkami, na jejichž vyřešení rozhodnutí odvolacího soudu závisí, se Nejvyšší soud dosud nezabýval), namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu změnil tak, že rozsudek soudu prvního stupně potvrdí.

Podle dovolatele odvolací soud nesprávně posoudil především otázku, zda námitku založenou na tvrzení, že remitent zneužil k vytvoření směnky prázdnou listinu podepsanou dlužníkem, lze uplatnit proti poctivému nabyvateli směnky. Oproti názoru zastávanému odvolacím soudem je přitom dovolatel přesvědčen, že jde jen o námitku relativní, jíž nelze se zřetelem k čl. I. § 17 směnečného zákona proti poctivému majiteli směnky použít.

Dovolatel dále nesouhlasí ani se způsobem, jakým odvolací soud přistoupil k řešení otázky „povinnosti tvrzení a důkazního břemene v případě námitky dotvoření směnečného prohlášení“. Podle dovolatele může žalovaný s touto námitkou uspět jen tehdy, bude-li z jeho tvrzení vyplývat, kdy a za jakým účelem remitentovi prázdnou listinu vydal, přičemž důkazní břemeno ohledně těchto skutečností musí tížit žalovaného.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2013) se podává z bodu 2., části první, článku II zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 o. s. ř., a to pro posouzení (dovoláním předestřené) otázky, zda směnečný dlužník může uplatnit vůči poctivému nabyvateli směnky námitku založenou na tvrzení, že remitent zneužil k vytvoření směnky prázdnou listinu podepsanou dlužníkem. Potud jde o otázku dovolacím soudem dosud nezodpovězenou.

Přípustnost dovolání naopak (ve smyslu kritérií obsažených v ustanovení § 237 o. s. ř.) nezakládá druhá z dovolatelem položených otázek (týkající se rozsahu povinnosti tvrzení a důkazní povinnosti ve vztahu k žalovaným uplatněné námitce), když na jejím řešení napadené rozhodnutí nespočívá (odvolací soud se předestřenou otázkou ve svém rozhodnutí nezabýval a kasační rozhodnutí na jejím posouzení nezaložil).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení čl. I. § 17 směnečného zákona kdo je žalován ze směnky, nemůže činit majiteli směnky námitky, které se zakládají na jeho vlastních vztazích k výstavci nebo k dřívějším majitelům, ledaže majitel při nabývání směnky jednal vědomě na škodu dlužníka.

V právní teorii ani v soudní praxi není pochyb o tom, že byla-li směnka převedena na nabyvatele rubopisem (indosamentem), pak nový majitel (s výjimkou případů, kdy k převodu směnky dojde až po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, viz čl. I. § 20 odst. 1 směnečného zákona) nabývá práva ze směnky originárně, tj. neodvozeně od právního postavení převodce (jinak řečeno, nevstupuje do práv a povinností předchozího majitele listiny, není jeho právním nástupcem). K tomu srov. v soudní praxi např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 574/2006, uveřejněného pod číslem 32/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2014, sp. zn. 29 Cdo 1779/2011, v právní teorii pak např. Kovařík Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6., dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 84, nebo Kotásek, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, str. 137 a násl.

Jak je zřejmé z ustanovení čl. I. § 17 směnečného zákona, výše popsané převodní účinky rubopisu (indosamentu) se projeví především v okruhu námitek, jež bude moci dlužník vůči novému majiteli směnky (na svou obranu proti povinnosti směnku zaplatit) použít. Námitky vycházející z jeho vlastních vztahů k předchozímu majiteli směnky totiž zůstanou dlužníku po převodu směnky zachovány jen tehdy, jednal-li nový majitel při nabývání směnky vědomě na škodu dlužníka.

O takovou námitku (tj. námitku, jež by vycházela z vlastních vztahů k předchozímu majiteli směnky) však v posuzovaném případě, jak správně uzavřel odvolací soud, nejde. Obranu založenou na tvrzení, že bez vědomí a souhlasu žalovaného byla směnka vytvořena doplněním textu směnečného prohlášení na žalovaným podepsaný prázdný list papíru, může žalovaný (jako osoba, která takovou

listinu podepsala) s úspěchem uplatnit vůči každému majiteli směnky, a to bez zřetele k tomu, zda (případně) směnku nabyt poctivě, či zda při nabývání směnky jednal vědomě ke škodě dlužníka. Takto formulovaná námitka totiž není opřena o „vlastní“ vztah k remitentovi (existence „vlastního“ vztahu zde z povahy věci nepřipadá v úvahu) a pod režim ustanovení čl. I. § 17 směnečného zákona tudíž předmětná námitka nespadá.

K výše řečenému lze doplnit, že byla-li vskutku k vytvoření směnky zneužita (kýmkoli) listina, kterou žalovaný podepsal s odlišným záměrem (jinak řečeno, jestliže žalovaný neměl podpisem dotčené listiny v úmyslu založit jakýkoliv svůj směnečný závazek a současně osoba, která na listinu doplnila směnečné prohlášení, neměla jakékoli oprávnění tak učinit), nelze pochybovat o tom, že žalovaný nebude z takové směnky zavázán. Podpisateli listiny nemůže být přičítán k tíži text, který nepodepsal a nemůže ani odpovídat za závazek, který zjevně nepřevzal.

Obdobným způsobem směnečný zákon řeší rovněž situace, kdy je zasahováno do textu již vyhotovené směnky (srov. úpravu obsaženou v ustanovení čl. I. § 69 směnečného zákona). Také v těchto případech není osoba, která podepsala směnku před provedením změn jejího textu, vázána novým (změněným) obsahem směnky a nijak není omezena ani možnost namítat změny textu směnky případnému dalšímu majiteli.

Nejvyšší soud přitom nenachází žádný rozumný důvod, pro který by měla být otázka přípustnosti námitky změny textu směnky (uplatněná podle čl. I. § 69 směnečného zákona) a námitky, podle níž remitent zneužil k vytvoření směnky prázdnou listinu podepsanou dlužníkem, posuzována rozdílně. Lze-li i vůči poctivému nabyvateli směnky s úspěchem namítat, že žalovaný není vázán změněným textem směnky (např. co do jiné výše směnečné sumy), tím spíše musí mít žalovaný (ve stejné situaci) k dispozici námitku, že celý text směnečného prohlášení byl na listinu dopsán (bez jeho vědomí) až poté, co listinu podepsal.

Protože právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, je správné, Nejvyšší soud dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)